

Brüssel, 7. mai 2026
(OR. en)

9061/26

SOC 244
EMPL 109
COH 79
COMPET 551
EDUC 151
ANTIDISCRIM 43
ENER 238

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	6. mai 2026
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2026) 538 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE Euroopa Liidu vaesusevastane strateegia: vaesuse vastu võitlemine ja selle ennetamine lapsepõlvest kõrge vanuseni

---

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2026) 538 final.

Lisatud: COM(2026) 538 final

Brüssel, 6.5.2026
COM(2026) 538 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

**Euroopa Liidu vaesusevastane strateegia: vaesuse vastu võitlemine ja selle ennetamine
lapsepõlvest kõrge vanuseni**

{SWD(2026) 770 final} - {SWD(2026) 771 final}

Väärikas elu on põhiõigus, mida EL on kohustunud austama ja kaitsma¹. Vaesusevastase võitlusega seotud **tegevusetusel on märkimisväärne ja mitmetahuline hind.** Vaesus õhnestab sotsiaalset sidusust, nõrgestab demokraatiat ja pärsib Euroopa majanduslikku potentsiaali. Tugeva konkurentsivõimega ja innovaatiline majandus, mis suurendab majanduskasvu ja loob kvaliteetseid töökohti, aitab ühtlasi vaesust vähendada. Geopoliitilise ebastabiilsuse ja fossiilkütustest sõltuvuse mõjust tingitud hüppeline inflatsioon on mõjutanud ja mõjutab ka edaspidi energiaarveid ja põhikaupade, sealhulgas toidu hinda ning põhjustab kogu Euroopas suuremaid raskusi ja rahalist ebakindlust. Kuigi kõige rängemalt kannatavad kõige haavatavamad inimesed, on ka keskmise sissetulekuga leibkondadel oht sattuda ebakindlasse olukorda, mistõttu on nii ennetamise kui ka kaitse vajadus pakilisem kui kunagi varem.

Praegu ähvardab iga viiendat eurooplast vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse oht². See tähendab, et 93 miljonit inimest ei saa endale lubada inimväärset elu. Samuti tähendab see, et 19 miljonit last on juba oma elu alguses ebasoodsas olukorras. Mõned piirkonnad on eriti suures ohus, kusjuures 243st ELi piirkonnast 93s on vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse määr ELi keskmisest kõrgem.

EL on juba võtnud kohustuse saavutada 2030. aastaks eesmärk vähendada vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste arvu vähemalt 15 miljoni inimese, sealhulgas vähemalt viie miljoni lapse võrra³. Liikmesriigid toetavad seda eesmärki riiklike vaesuse vähendamise eesmärkide kaudu. Vaatamata mitmetele kriisidele, millega EL on viimastel aastatel silmitsi seisnud, on tehtud edusamme. 2025. aasta seisuga oli selliste inimeste arv võrreldes 2019. aastaga vähenenud 3,5 miljoni võrra, samas kui laste puhul püsis see näitaja üldjoontes stabiilsena. 2030. aasta eesmärgi poole liikumiseks on vaja teha suuremaid, püsivaid ja paremini koordineeritud jõupingutusi.

Komisjon näeb ette eesmärgi aidata kaotada vaesus ELis 2050. aastaks. Selles esimeses ELi vaesusevastases strateegias esitatakse terviklik lähenemisviis vaesuse ennetamiseks ja selle eest kaitsmiseks, mis aitab kaasa Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisele. Tuginedes juba tehtud tööle ja kehtestatud poliitikameetmetele, pannakse strateegiaga alus edasistele edusammudele vaesuse vähendamisel.

Strateegias pakutakse välja ELi tasandil vaesuse vastu võitlemiseks võetavad meetmed, mis on kohandatud igale vanusekategoriale, võttes arvesse vaesuse mõju kogu elutsükli jooksul. Strateegia keskmes on aktiivse kaasamise lähenemisviis, milles rõhutatakse, kui oluline on toetada töövõimeliste inimeste aktiveerimist tööturul (sealhulgas üleminekut kvaliteetsetele töökohtadele, mis on esimene ja parim vahend vaesuse ennetamiseks), juurdepääsu peamistele kaupadele ja teenustele, mis on olulised inimeste heaoluks ja ühiskonda lõimimiseks, ning piisavat sissetulekutoetust. Probleemi ulatuse tõttu on vaesuse vähendamisel tulemuste saavutamiseks vaja viivitamatuid ja kestlikke investeeringuid.

Vaesuse vastu võitlemine on ühine vastutus ja selleks on vaja kooskõlastatud jõupingutusi kõigil tasanditel. ELi tasandil koostati käesoleva teatisega ELi esimene vaesusevastane strateegia. Selle edu sõltub kõigi valitsustasandite, ELi, riikliku,

---

¹ Vt 26. oktoobri 2012. aasta [põhiõiguste harta](#) (2012/C 326/02) artikkel 1 „Inimväärne elu on puutumatut. Seda tuleb austada ja kaitsa“; Euroopa Liidu lepingu artikkel 3 „[Liit] võitleb sotsiaalse tõrjutuse ja diskrimineerimise vastu ning edendab sotsiaalset õiglust ja kaitset“.

² 2025. aastal oli vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus 20,9 % ELi elanikkonnast.

³ Euroopa Ülemkogu kiitis selle eesmärgi heaks 25. juunil 2021. aastal.

piirkondliku ja kohaliku tasandi ametiasutuste, sotsiaalpartnerite, kodanikuühiskonna ja erasektori aktiivsest osalemisest ning vaesuses elavate inimeste endi kaasamisest. Strateegiaga luuakse ka raamistik, mille abil teha tõhusamat koostööd teiste ELi institutsioonide ja asjaomaste organisatsioonidega.

Strateegia põhineb ulatuslikel konsultatsioonidel⁴ ja analüütilisel alusel, mida on üksikasjalikult kirjeldatud sellele lisatud komisjoni talituste töödokumendis,⁵ sealhulgas analüüsil varasemate jõupingutuste kohta, mida EL vaesuse vastu võitlemiseks on teinud⁶.

1. peatükis käsitletakse meetmeid kogu elutsükli jooksul vaesuse vastu võitlemiseks. **2. peatükis** hinnatakse horisontaalseid probleeme ja aspekte, mis võivad vaesust süvendada. **3. peatükis** pakutakse võimalusi juhtimise, rahastamise ja järelevalve parandamiseks kõigil tasanditel.

1. MEETMED VAESUSE VASTU VÕITLEMISEKS IGAS VANUSERÜHMAS

Kõik põlvkonnad vajavad sihipärast tähelepanu, et vaesust ennetada ja sellega võidelda. Kuigi igal põlvkonnal on erinevad vajadused ja neil on tarvis sihipäraseid meetmeid vaesuse ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks, on kõigi vanuserühmade jaoks keskse tähtsusega integreeritud lähenemisviis, mis ühendab piisavad ressursid ja tõhusa juurdepääsu kvaliteetsetele teenustele. Laste vaesuse vastu võitlemisega aidatakse kaasa laste praegusele heaolule ja püütakse vältida vaesust hilisemas elus. Tööealise elanikkonna toetamine, sealhulgas sihipärase aktiveerimismeetmetega, on samuti oluline selleks, et ennetada nii laste kui ka eakate vaesust. Rahvastiku vananemine suurendab ühtlasi vajadust toetada eakaid inimesi.

Meetmed ebasoodsate olude ringist väljamurdmiseks ja võimaluste suurendamiseks

ELis on lastega perekonnad, eelkõige üksikvanemaga perekonnad, üldjuhul eriti suures vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus. Laste vaesus näitab selle leibkonna majanduslikku olukorda, kus laps elab. Vanemate väike sissetulek on laste vaesuse peamine põhjustaja ja see tuleneb takistustest vanemate tööturule integreerimisel ja palgavaesusest,⁷ samal ajal kui laste kasvatamise kulud on eluaseme-, energia- ja toiduhindade tõusuga seoses üha teravamalt tunda. Üksikvanemad ja eelkõige üksikemad on enam kui kaks korda suuremas vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus⁸. Sellest tulenevalt on ELis praegu vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus iga neljas laps⁹.

Laste vaesuse vastu võitlemiseks on vaja parandada piisavate vahendite kättesaadavust vanemate jaoks. Esiteks on oluline toetada lapsevanemate juurdepääsu kvaliteetsetele töökohtadele ja pakkuda haavatavatele peredele piisavat sissetulekutoetust.

---

⁴ Strateegia tugineb tagasisidekorjele ja avalikule konsultatsioonile, mis toimus 25. juulist 2025 kuni 24. oktoobrini 2025, ning arvukatele sihtkonsultatsioonidele.

⁵ Komisjoni talituste töödokument „Poverty in the EU – key trends and policies“ (Vaesus ELis – peamised suundumused ja poliitika), SWD (2026) 770.

⁶ Sellele aitas kaasa 24. veebruaril 2026 peetud [rakendamisdialoog teemal „Vaesuse vastu võitlemise meetmed: nõukogu soovitus piisava miinimumsissetuleku kohta, mis tagab aktiivse kaasamise, ja nõukogu soovitus Euroopa lastegarantii kohta“](#).

⁷ [Euroopa tööõhvealased ja sotsiaalsed väljavaated](#). Kvartaliülevaade alates 2026. aasta jaanuarist.

⁸ 2024. aastal oli üksikemade vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse riski määr ELis 46,3 %.

⁹ Igal kümnendal lapsel puudub igapäevaselt juurdepääs toidule, mis sisaldaks liha, kana, kala või samaväärset taimetoitu.

Teiseks aitavad hästi kavandatud laste- ja peretoetuste süsteemid peredel katta laste kasvatamisega seotud kulusid. Toetuste mõju vaesusele ja tõrjutusele on aga liikmesriigiti väga erinev. See osutab vajadusele **parandada toetuste ülesehitust, katvust, piisavust ja tegelikku kasutamist sihtrühma poolt**. Samuti tuleb parandada sotsiaalkaitstesüsteemide, -teenuste ja -toetuste vahelist **koordineerimist**. Selleks võtab komisjon 2027. aastal vastu komisjoni soovitusel lastetoetuste süsteemide tõhustamise ja parema lõimimise kohta laste vaesuse vähendamisel, et parandada koordineerimist ja suurendada nende süsteemide positiivset mõju laste parimates huvides. Kuna avaliku sektori vahendid on piiratud, näib oluline kaaluda ja vajaduse korral parandada sotsiaalsete ja muude avaliku sektori kulutuste jaotust vanuserühmade vahel, et vähendada laste vaesust ja edendada põlvkondadevahelist õiglust.

Ohustatud lapsed tuleks kiiremas korras kaitsta vaesuse eest ja neil peaks olema juurdepääs vajalikele teenustele. Kvaliteetne alusharidus ja lapsehoid, kooliharidus, õppekavaväline tegevus, sealhulgas sport ja kultuur, koolitoit ja tervislik toitumine, tervishoid ja eluase on peamised teenused, mis võivad aidata kõrvaldada ebavõrdsust ja edendada haavatavate laste võrdseid võimalusi, et neil oleks võimalik vaesusest välja tulla. Tuginedes Euroopa lastegarantii praeguse rakendamise hindamisele ja abivajavate laste ees seisvatele esilekerkivatele probleemidele, esitatakse teatistes „Laste vaesustõrjutuse vähendamine – Euroopa lastegarantii tugevdamine“ meetmed, mille eesmärk on parandada igakülgset juurdepääsu kõigile teenustele, mida lapsed vajavad oma täieliku potentsiaali realiseerimiseks elus.

Noorte toetamine, et nad saavutaksid edu

Praegu seisavad ELi noored silmitsi märkimisväärselt suurema vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohuga. 2025. aastal oli vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohus 24 % alla 29-aastastest noortest, mis on kolm protsendipunkti rohkem kui sama osakaal kogu elanikkonnast. Selle tingivad suures osas noorte töötus, haridussüsteemist varakult lahkumine ning haridussüsteemist või tööturul kõrvalejäämine.

Haavatavate noorte peamised probleemid on põhiliselt seotud hariduse või koolituse ja tööhõive vahelise üleminekuga ning juurdepääsuga põhiteenustele. Noored seisavad kiiresti areneval tööturul silmitsi üha keerukamate probleemidega, sealhulgas sagedamini esinevate lühiajaliste lepingute ja tasustamata praktikaga. Noortegarantii¹⁰ eesmärk on tagada, et kõik alla 29-aastased noored saaksid hiljemalt nelja kuu jooksul pärast töötuks jäämist või formaalharidussüsteemist lahkumist kvaliteetse tööpakkumise, jätkuõppe võimaluse, õpipoisioõppe- või praktikakoha. Alates garantii loomisest 2013. aastal on see aidanud rohkem kui 63 miljonit noort eurooplast.

Komisjon teeb tulevikku vaadates koostööd liikmesriikidega, et tugevdada noortegarantii rakendamist, hoogustades selleks abivajavatele noortele suunatud teavitustegevust, eelkõige kõrge töötuse määraga piirkondades. Sellega seoses on oluline luua **kohalikul tasandil sobivad, turvalised ja kaasavad koolivälised kohad**, mis võivad toimida keskustena, kus pakutakse noortele terviklikku ja koordineeritud nõustamist ja mentorlust ning tagatakse integreeritud lähenemisviis ja tugevamad sidemed teiste teenustega, ning selliseid kohti toetada.

---

¹⁰ Nõukogu 30. oktoobri 2020. aasta soovitus 2020/C 372/01, [mis käsitleb algatust „Töösild – noorte tööhõive tugevdamine“ ja millega asendatakse nõukogu 22. aprilli 2013. aasta soovitus noortegarantii loomise kohta.](#)

Selleks et peatada vaesuse ja ebasoodsate tingimuste edasikandumine, on oluline **toetada abivajavate laste arengut võimestatud noorteks inimesteks**. Teatisega „Laste vaesuslõksust väljaaitamine – Euroopa lastegarantii tugevdamine“ toetatakse seda põhimõtet ning pakutakse välja meetmeid Euroopa lastegarantii ja noortegarantii ühendamiseks. 2027. aastaks töötab komisjon välja **vahendid lastegarantii ja noortegarantii vahelise koordineerimise sidumiseks ja tugevdamiseks**, pannes muu hulgas rõhku individuaalsele lähenemisviisile ja tagades tugevamad sidemed muude teenustega, eelkõige nendega, mis on hõlmatud Euroopa lastegarantiiga.

Tööelisi inimesi mõjutava vaesuse vähendamine

Tõendid osutavad sellele, et töövõimeliste inimeste jaoks on kvaliteetne töökoht parim kaitse vaesuse vastu. See ei ole pelgalt sissetulekuallikas, vaid see annab inimestele väärikuse ja eesmärgitunde, samuti sotsiaalse võrgustiku ja laiemasse kogukonda kuulumise tunde. Praegu seisavad paljud inimesed tööturult tõrjutuse tõttu silmitsi vaesusega või on oht, et nad võivad vaesusesse sattuda. 2025. aastal oli 66 % töötutest ja 44 % tööturult eemal olevatest inimestest vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus. Naised seisavad silmitsi konkreetsete takistustega ning meestega võrreldes on ELis vaesuse ohus naisi 6,7 miljoni võrra rohkem¹¹. Hoolduskohustustega vanematel ei ole sageli juurdepääsu kvaliteetsele alusharidusele ja lapsehoiule või nad ei saa seda endale lubada. See tähendab, et naiste tööhõive määr on madalam, mida tõendab keskmiselt kümne protsendipunkti suurune erinevus meestega võrreldes.

Selleks et toetada töövõimeliste inimeste tööturule integreerimist, on vaja sihipäraseid ja tõhusaid aktiveerimismeetmeid, eelkõige pikaajaliste töötute, mitteaktiivsete isikute ja konkreetsete takistustega kokku puutuvate isikute puhul. On väga oluline, et toetusmeetmed edendaksid üksikisikute iseseisvat toimetulekut ning looksid sobiva tasakaalu sissetulekutoetuse, aktiivsete tööturumeetmete, tööstiimulite ja vastastikuste kohustuste vahel. Selleks et aidata kõige haavatavamatel inimestel omandada oskusi, parandada oma tööalast konkurentsivõimet ja seega suurendada nende võimalusi leida püsiv ja kvaliteetne töökoht, on vaja individuaalset lähenemisviisi, sealhulgas abi töö otsimisel, nõustamist ja juhendamist, koolitust ja töökogemust¹². Samal ajal on aktiveerimise toetamine keskse tähtsusega, et edendada potentsiaalset kasutamata talenti Euroopas ning aidata kaasa majanduskasvule ja konkurentsivõimele ning kogukonna arengule.

Seepärast algatab komisjon 2026. aasta teises pooles kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 154 lõikega 2 **Euroopa sotsiaalpartneritega konsulteerimise esimese etapi, et saada teada nende seisukohad selliste ELi meetmete võimaliku suuna kohta, millega toetatakse tööturult tõrjutud isikute aktiveerimist ning naiste ja meeste võrdõiguslikkust seoses nende võimalustega tööturul.** Algatuse eesmärk oleks toetada tööturult tõrjutud isikute kindlakstegemist ja nendeni jõudmist ning individuaalsete võimaluste loomist tööturule integreerimiseks, kaasates kõik asjaomased asutused ja tõhustades nende koostööd. Nii aitaks see kõrvaldada takistusi tööturule üleminekul ja parandada tugiteenuste kasutamist sihtrühmade poolt.

---

¹¹ [Eurostati andmetel](#) on 2025. aastal ELis vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus 43 miljonit meest ja ligikaudu 50 miljonit naist.

¹² Nõukogu 15. veebruari 2016. aasta soovitus, [mis käsitleb pikaajaliste töötute integreerimist tööturule](#) (2016/C 67/01).

Komisjon toetab jätkuvalt sotsiaalmajandust ja mikrorahastamist, millel on eriline roll vaesuses elavatele inimestele töö- ja füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise võimaluste pakkumisel. Selle raames hinnatakse ka avaliku sektori rahalise toetuse rolli sotsiaalmajanduses osalejate tegevuse alustamise ja arengu võimaldamisel¹³. Lisaks on teatavate sihtrühmade puhul vaja sihipäraseid jõupingutusi, kuna nad seisavad tööturule sisenemisel silmitsi eriliste takistustega. Nii on see näiteks kolmandate riikide kodanike¹⁴ ja puuetega inimeste puhul, keda toetatakse puuetega inimeste tööhõive tõhustatud paketiiga kooskõlas teatisega 2030. aastani kehtiva puuetega inimeste õiguste strateegia täiustamise kohta.

Siiski saab töö kaitsta vaesuse eest üksnes siis, kui see tagab elamiskulude katmiseks piisava sissetuleku. Hoolimata olukorra mõningasest paranemisest viimase kümne aasta jooksul on ligikaudu 8,3 % ELi töötavatest inimestest endiselt vaesuse ohus. Osalise tööajaga või tähtajaliste lepingutega töötajate puhul on vaesuse oht kaks korda suurem (vastavalt 12,9 % ja 13,4 %) kui täistööajaga või tähtajatute lepingutega töökohtadel töötajate puhul (vastavalt 6,9 % ja 5,2 %).

Palgavaesuse vastu võitlemiseks on vaja edendada kvaliteetseid töökohti, võidelda mittevabatahtliku madala tööhõivega, sealhulgas kõrvaldades sellised tõkked nagu taskukohase hoolduse puudumine, ning tagada vajaduse korral juurdepääs teenustele ja sissetulekutoetusele. Samuti nõuab see stiimulite ametlikuks muutmise ja tööõiguse jõustamise kaudu võitlust deklareerimata tööga. Kvaliteetseid töökohti võimaldab luua hästi konkurentsivõimeline ja innovaatiline majandus koos piisavate ja läbipaistvate palkadega, mida toetavad kollektiivlääbirääkimised, kindlad töölepingud, koolitusvõimalused, asjakohane sotsiaalkaitse,¹⁵ samuti poliitika, mis aitab ühitada töö- ja pereelu¹⁶. Palgavaesust mõjutab ka see, kuidas liikmesriigid on kavandanud oma sotsiaaltoetused ja madalapalgaliste toetused, eelkõige nende puhul, kes lähevad üle täistööajaga ja stabiilsele tööle. Miinimumpalga direktiivi kohaselt tuleks kehtestada piisav miinimumpalk, et kaitsta täistööajaga töötavaid inimesi vaesuse eest.

2027. aastal esitab komisjon soovitus, milles esitatakse **tõenduspõhised poliitikasuunised ja parimad tavad palgavaesuse ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks.** Suunised töötatakse välja tihedas koostöös liikmesriikide ja sotsiaalpartneritega. Soovitus kirjeldatakse palgavaesuse peamisi põhjuseid ja töötatakse välja parimad tavad, et toetada üleminekut suuremale tööintensivsusele (ja seega suuremale sissetulekule) ning tagada maksu- ja hüvitissüsteemide järjepidev ühtlustamine,

---

¹³ ELi sotsiaalmajanduse tegevuskava vahetähtsuse, nõukogu soovitus sotsiaalmajanduse raamtingimuste väljatöötamise kohta. Tulevikku silmas pidades vaatab komisjon läbi mikrokrediidiga tegelevate asutuste Euroopa tegevusjuhendi, et mikrorahastamine vastaks jätkuvalt alaesindatud ettevõtjate ja haavatavas olukorras olevate inimeste vajadustele, ning algatab 2026. aasta kevadel ESF+-i tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni haru raames projektikonkursi, mille eesmärk on toetada ettevõtluses alaesindatud rühmi, sealhulgas kõige haavatavamaid rühmi, et nad saaksid oma ettevõtte asutada.

¹⁴ Komisjoni 24. novembri 2020. aasta teatis [„Integratsiooni ja kaasamise tegevuskava aastateks 2021–2027“](#) (COM(2020) 758 final) ja komisjoni 29. jaanuari 2026. aasta teatis [„Euroopa varjupaiga- ja rändehaldusstrateegia“](#) (COM(2026) 45 final).

¹⁵ Nõukogu 8. novembri 2019. aasta soovitus, [milles käsitletakse töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate juurdepääsu sotsiaalkaitsele](#) (2019/C 387/01).

¹⁶ Komisjoni 4. detsembri 2025. aasta teatis [„Kvaliteetsete töökohtade tegevuskava“](#) (COM(2025) 944 final).

et rohkem töötatud tunde tooksid kaasa ka suurema sissetuleku. Sellele järgnevad sihtotstarbelised struktureeritud arutelud kõigi asjaomaste osalejatega, sealhulgas sotsiaalpartnerite ja riikide ametiasutustega. Samal ajal tõhustab komisjon jõustamist, et tagada miinimumpalga direktiivi¹⁷ täielik ülevõtmine. Peagi esitatavas 2026. aasta aruandes direktiivi kohta antakse ülevaade praegusest olukorrast. Komisjon suurendab oma jõupingutusi vastastikuse õppimise kaudu ning jälgib tähelepanelikult tööhõivekomitee ja sotsiaalkaitsekomitee tegevust.

Oluline on tagada vajalik toetus väarikaks eluks neile, kes ei saa töötada kas struktuurselt või seetõttu, et nad seisavad praegu silmitsi konkreetsete takistustega¹⁸. Kuigi kõigis liikmesriikides on kehtestatud miinimumsissetuleku tagamise kavad, millega toetatakse ka juurdepääsu teenustele ja tööturule kaasamist, erinevad toetuse piisavus ja katvus suuresti. Sellega seoses on oluline probleem ka toetuse vähene kasutamine, mis varieerub liikmesriigiti 20–50 %ni, kahjustades seeläbi suurel määral avaliku poliitika tõhusust. 2027. aasta alguses avaldab komisjon **parimate tavade kogumiku, et aidata lahendada sissetulekutoetuse kasutamata jätmise probleemi.** Kogumik hõlmab toetuse kasutamata jätmise eri põhjuseid, sealhulgas teabe puudumist ja halduskeerukust, ning on aluseks selle valdkonna struktureeritumale koostööle sotsiaalkaitsekomitees¹⁹ ja selle miinimumsissetuleku võrgustiku (MINET) töörühmas²⁰.

Võitlus vaesusega ja selle ennetamine vanemas eas

2025. aastal oli ELis vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus peaaegu iga viies 65-aastane või vanem inimene (18,8 %). Naiste puhul on see määr meestega (15,8 %) võrreldes palju kõrgem (21,2 %). See sooline ebavõrdsus on sageli seotud naiste keskmiselt madalamate pensionidega, mis tulenevad tööhõive- ja palgaerinevustest ning tööelu jooksul hooldusega seotud põhjustel tekkinud karjäärierinevustest. Vaesust vanemas eas mõjutab täiendavalt ka puute ja pikaajalise hoolduse vajaduse sagenemine vanemas eas. Lisaks võib vanema eaga kaasneda ka probleeme, mis on seotud kasvava vajadusega tervishoiuteenuste ja pikaajalise hoolduse järele, suurenenud sotsiaalse eraldatuse ja üksinduse ohuga, mida võib veelgi süvendada digitaalne tõrjutus.

Eakate vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemiseks ja selle ennetamiseks on vaja koordineeritud tegevust piisavate pensionide, tööturul osalemise ja sotsiaalkaitse valdkonnas, samuti tõhusat juurdepääsu kvaliteetsetele hooldusteenustele ja sihipäraseid sotsiaalse kaasamise meetmeid. Sihipärased stiimulid ja vahendid, mis võimaldavad pikemat tööelu seal, kus see on asjakohane, piisavad pensionid, vanadushüvitised²¹ ja täiendavad pensionisäästused, mis toetavad pensionisüsteemide suutlikkust, hoiavad vanemas eas ära inimeste sattumise vaesusesse. Sellega seoses aitab pensionisissetulekut²²

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. oktoobri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2041, [mis käsitleb piisavat miinimumpalka Euroopa Liidus](#).

¹⁸ Nõukogu 30. jaanuari 2023. aasta soovitus [piisava miinimumsissetuleku kohta, mis tagab aktiivse kaasamise](#) (2023/C 41/01).

¹⁹ [Sotsiaalkaitsekomitee – tööhõive, sotsiaalküsimused ja sotsiaalne kaasatus](#)

²⁰ [Miinimumsissetuleku võrgustiku \(MINET\) töörühm – tööhõive, sotsiaalküsimused ja sotsiaalne kaasatus](#)

²¹ Sellised mehhanismid nagu miinimumpensionid ja -vanadushüvitised, toitjakaotuspensionid, invaliidsustoetused, pensionijagamisskeemid ja pensioniosakud hooldusperioodide eest.

²² Komisjoni 19. märtsi 2025. aasta teatis [„Hoiuste ja investeringute liit. ELi kodanike jõukuse ja majandusliku konkurentsivõime kasvatamise strateegia“](#) (COM(2025) 124 final), komisjoni 20.

suurendada ka pensionitarkuse ja pensionide läbipaistvuse parandamine. Komisjon kutsub üles looma mitmesambalist pensionisüsteemi, mille eesmärk on tagada vanaduspõlves piisav sissetulek.

2027. aastal avaldavad komisjon ja sotsiaalkaitsekomitee **ühisarunde piisava sotsiaalkaitse kohta vanas eas**, milles tehakse kindlaks pensionide piisavuse ja pikaajalise hoolduse katvuse puudujäägid liikmesriikides, ning **eksperdiaruande, milles kaardistatakse ja vaadatakse läbi riiklikud mehhanismid eakate kaitsmiseks vaesuse eest**. Mõlemad aruanded toetavad poliitikakujundajaid selliste reformide läbiviimisel, millega tugevdada pensionisüsteemi, tagada nende pikaajaline piisavus ja tegeleda eakate vaesusega. Sellele tuginedes korraldab komisjon liikmesriikide, sotsiaalpartnerite, sidusrühmade ja ekspertidega **väärikat vanaduspõlve tagavate integreeritud poliitikameetmete teemalise kõrgetasemelise arutelu**.

Vaesuse elus edasikandumise vältimine vanuserühmade vahel

Igal aastal pääseb ligikaudu kolmandik suhtelises vaesuses elavatest inimestest vaesusest ja nende asemele tulevad uued rühmad²³. Need üleminekud vaesusesse ja vaesusest välja on tavaliselt tingitud muutustest tööhõives ja sissetulekus (nt töö kaotamine või uue töö alustamine või tööaja pikendamine või vähendamine), aga ka muutustest leibkonna koosseisus (nt lapse saamine või lahkumine) ning kriiside laiemast mõjust.

Üleminek ühelt eluetapilt teisele – lapsepõlvest noorukiikka, noorukieast tööikka ja tööeast pensioniikka – on kriitilise tähtsusega hetk, mil ebakindlasse olukorda sattumise oht võib realiseeruda. Näiteks seisavad perekonna ühisest eluasemest lahkuvad noored sageli silmitsi oluliste eluetappidega, nagu tööturule sisenemine, sageli ebakindlate töökohtade kaudu, või pere loomine, samal ajal kui neil on raskusi taskukohase eluaseme leidmisega. See on eriti tuntav nende puhul, kes lahkuvad asendushooldusest (lastekodust või perekodust) ja kellel on seetõttu suurem oht sattuda vaesusesse või isegi jääda kodutuks²⁴. Samamoodi võib suurem vaesusrisk kaasneda tööeast pensioniikka üleminekul, kui see üleminek ei ole hästi ette valmistatud. Eakate vaesuse vältimiseks on oluline soodustada pikemat tööelu nende jaoks, kes saavad ja soovivad töötamist jätkata, ning toetada aktiivsena ja tervena vananemist. Sellega peaks kaasnema poliitika, mis edendab positiivseid stiimuleid ja suuremat paindlikkust pensionile jäämise võimalustes, kajastades ka tööalase karjääri mitmekesisust ja stimuleerides varajast kaasamist täiendavatesse pensionidesse.

Laiemas plaanis tuleb kõik poliitikameetmed kavandada nii, et vältida elu jooksul ebasoodsate asjaolude kuhjumist. See on alus põlvkondadevahelise õigluse strateegiale²⁵ ja tulevasele pikaajalise tegevuskavale, milles kaardistatakse vanusepõhised poliitikaküsimused kõigi vanuserühmade jaoks, et teha kindlaks

---

novembri 2025. aasta teatis [„Suurendame ELi täiendava pensioni sektori suutlikkust, et tõsta pensionisissetulekut ja pakkuda ELi majandusele pikaajalist kapitali“](#) (COM(2025) 839 final) ning komisjoni 27. novembri 2025. aasta soovitus (EL) 2025/2384 [pensionijälgimissüsteemide, pensioninäidikute ja automaatse liitumise kohta](#).

²³ Komisjoni talituste töödokument „Poverty in the EU – key trends and policies“ (Vaesus ELis – peamised suundumused ja poliitika), SWD (2026) 770.

²⁴ [UNICEFi](#) andmetel elavad sajad tuhanded lapsed kogu ELis hoolekandeesutustes, kus puudega lapsed on ülesindatud. Hoolekandeesutusse paigutamise mõju on tõsine ja võib kesta kogu elu.

²⁵ Komisjoni 5. märtsi 2026. aasta teatis [„Põlvkondadevahelise õigluse strateegia“](#) (COM(2026) 110 final).

strateegilised võimalused pikema ja tervislikuma elu ning finantsjulgeoleku aktiivseks kujundamiseks.

2. MEETMED VAESUST SÜVENDAVATE HORISONTAALSETE PROBLEEMIDE LAHENDAMISEKS

Vaesuse edasiseks ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks on oluline tegeleda horisontaalsete probleemidega, mis võivad mõjutada samal ajal kõiki põlvkondi. Probleemid hõlmavad diskrimineerimist ja häbimärgistamist, raskusi põhivajaduste (nt toit, energia, kodu ja muud esmatarbekaubad) rahuldamisel ning kvaliteetsetele teenustele juurdepääsu puudumist.

Võitlus diskrimineerimise ja häbimärgistamise vastu

Eelarvamused ja häbimärgistamine võivad seada teatavad elanikkonnarühmad algusest peale ebasoodsasse olukorda, samas kui naised ja mõned elanikkonnarühmad puutuvad rohkem kokku vaesuse ja sotsiaalse tõrjutusega. Naistel on suurem tõenäosus seista silmitsi vaesusega, muu hulgas seetõttu, et neil on vähem töövõimalusi ja madalam tööhõive määr, nad teevad karjääri jooksul pause ja ka tasustamata hooldustööd²⁶. Eelarvamused ja häbimärgistamine mõjutavad ka puuetega inimesi (29 % neist on vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohus), väljaspool ELi sündinud inimesi (39 %), rassilise või etnilise vähemuse taustaga inimesi, eelkõige romasid (70 % on vaesuse ohus) ja LGBTIQ+-inimesi (38 % tulevad hädavaevu ots otsaga kokku).

Kõik need tegurid võivad piirata juurdepääsu tööhõivele, haridusele, eluasemele, hooldusega seotud ja muudele teenustele ning õonestada samal ajal sotsiaalset usaldust, isiklikku turvalisust ja ühiskonnas osalemist. Komisjon on võrdõiguslikkuse liidu raames koostanud strateegiad, mille eesmärk on edendada soolist võrdõiguslikkust ning võidelda puuetega inimeste, rassismist mõjutatud inimeste, romade ja LGBTIQ+-inimeste diskrimineerimise vastu²⁷. Komisjon jätkab koostööd liikmesriikide ja muude sidusrühmadega, et töötada välja konkreetsetele rühmadele suunatud vaesusevastased meetmed. Eelkõige kutsutakse romasid käsitlevas ELi strateegilises raamistikus üles vähendama 2030. aastaks romade ja kogu elanikkonna vahelist vaesuse süvikut vähemalt poole võrra.

Lisaks eespool loetletud rühmadele häbimärgistatakse või diskrimineeritakse sageli ka vaesuses elavaid inimesi nende sotsiaal-majandusliku tausta tõttu²⁸. Edasise töö jaoks vajaliku teabe saamiseks koostab Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (FRA) võrdleva

²⁶ [Soolise võrdõiguslikkuse strateegias 2026–2030](#) rõhutatakse, et komisjon uurib viise, kuidas käsitleda võimalusi tööturul ja asjakohaseid pensionisüsteemi elemente, mis põhjustavad soolist pensionilõhet, ning kaardistab ja toetab parimate tavade vahetamist selle lõhe kaotamiseks.

²⁷ Komisjoni 5. märtsi 2026. aasta teatis „[Soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2026–2030](#)“ (COM(2026) 113 final), komisjoni 3. märtsi 2021. aasta teatis „[Võrdõiguslikkuse liit. Puuetega inimeste õiguste strateegia aastateks 2021–2030](#)“ (COM(2021) 101 final) ning teatis „2030. aastani kehtiva puuetega inimeste õiguste strateegia täiustamine“, [romade võrdõiguslikkust, kaasamist ja osalemist käsitlev ELi strateegiline raamistik 2020–2030](#), komisjoni 20. jaanuari 2026. aasta teatis „[Võrdõiguslikkuse liit: rassismivastane strateegia 2026–2030](#)“ (COM(2026) 12 final), komisjoni 8. oktoobri 2025. aasta teatis „[Võrdõiguslikkuse liit: LGBTIQ+-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia 2026–2030](#)“ (COM(2025) 725 final), komisjoni 24. märtsi 2021. aasta teatis „[ELi lapse õiguste strateegia](#)“ (COM(2021) 142 final).

²⁸ „Analysis of the introduction of socio-economic status as a discrimination ground“ (Sotsiaal-majandusliku staatuse diskrimineerimise alusena kehtestamise analüüs), Tamas Kadar, Equality and Rights Alliance.

õigusliku analüüsi sotsiaal-majandusliku staatuse kui diskrimineerimise aluse kohta ELi liikmesriikide õigus- ja regulatiivsetes raamistikutes ning esitab andmed selle kohta, kuidas vaesus ja ebasoodus sotsiaal-majanduslik olukord diskrimineerimisele märkimisväärselt kaasa aitavad.

Põhivajaduste rahuldamise hõlbustamine elukalliduse tõusu valguses

Kasvav elukallidus tõukab kogu ELis üha rohkem inimesi vaesusse, süvendab juba niigi raskustes olevate inimeste probleeme ja suurendab keskmise sissetulekuga leibkondade rahalist ebakindlust. Elukallidus on üks ELi elanike peamisi muresid – igapäevase elukalliduse ja selle mõju pärast oma leibkonna tulevikule tundis muret 88 % inimestest²⁹. Elukallidus valmistab tõsist muret juba praegu vaesuses elavatele inimestele ja ka keskklassi kuuluvad inimesed tunnevad end selle tõttu ebakindlalt ja kogevad raskusi. Üks oluline probleem, mida tuleks jälgida ja millega tegeleda, on tervisliku ja kestliku toidu taskukohasus³⁰. Toiduainete hinnatõusu tõttu sõltub üha rohkem inimesi ametiasutuste või organisatsioonide toetusest toidu kättesaamisel või toidupankade toetusest³¹.

Praegusel geopoliitilise ebastabiilsuse ajal peaks prioriteediks jääma võitlus energiaostuvõimetuse ja transpordivaesuse vastu, kuna energia- ja transpordihindade tõus mõjutab veelgi rohkem vähekaitsitud leibkondi, kes kulutavad energiale suurema osa sissetulekust. Nagu märgiti 2026. aasta aprillis vastu võetud teatises „AccelerateEU“, koordineerib komisjon jõupingutusi kodanike ja eelkõige haavatavate tarbijate kaitsmiseks energiahindade šokkide eest, sealhulgas erakorraliste meetmete, lahtiühendamise eest kaitsmise, sotsiaalrendi kavade ja muude meetmete abil, mis aitavad kiirendada energiasäästu ja puhta energia kasutuselevõttu. Komisjon hoogustab ka oma jõupingutusi energiaostuvõimetuse vastu võitlemisel, ajakohastades 2026. aasta lõpus oma 2023. aasta soovitusi energiaostuvõimetuse kohta³². Väiksema sissetulekuga leibkondade jaoks võib ringmajandus vähendada elukalliduse survet, pikendades toodete kasutusiga ja parandatavust ning laiendades juurdepääsu taskukohastele kasutatud kaupade turgudele ja parandusteenustele³³.

Kuna elukallidus üha tõuseb, on oluline kiirendada jõupingutusi tarbijakaitse, finantskirjaoskuse ja finantsteenuste kättesaadavuse parandamiseks. Tarbijaid ja eelkõige haavatavaid tarbijaid tuleks kaitsta ka digimaailmas. Tulevane digitaalse õigluse akt aitab selle kaitse tagamisele suurel määral kaasa. Finantskirjaoskusel on juba varasest east alates oluline roll, sest see võib aidata inimestel mõista põhialuseid, mis võimaldavad

---

²⁹ [2025. aasta Eurobaromeeter „Investeeringimine õiglusesse“](#).

³⁰ Komisjon jälgib koos toidutarneahela vaatlusrühmaga toidu kättesaadavust ja taskukohasust ELis ning edendab liikmesriikides toidupuuduse ja tervislikule toidule juurdepääsuga seotud heade tavade vahetamist. Ühisel põllumajanduspoliitikal on toidu kättesaadavuse tagamisel ELis keskne roll, sest sellega aidatakse kaasa tervisliku ja kestliku toidu kättesaadavusele.

³¹ EL toetab juurdepääsu esmasele materiaalsele abile ja eelkõige toidule (ESF+).

³² Komisjon jätkab ka 2026. aasta märtsis vastu võetud kodanike energiapaketi rakendamist, mis hõlmab tulevasi jõupingutusi, et tugevdada kaitset energiavõrgust lahtiühendamise eest ja hallata Euroopa energiaostuvõimetuse nõustamiskeskust. [Komisjoni 2025. aasta soovitusega transpordivaesuse kohta](#) ja transpordivaesuse vähendamise keskusega toetab komisjon liikmesriike transpordivaesuse vähendamisel. See on ka kliimameetmete sotsiaalfondi eesmärk.

³³ Ringmajanduse õigusaktis, mille komisjon 2026. aastal vastu võtab, käsitletakse kitsaskohti, mis takistavad ringmajandusele üleminekut mitmes peamises väärtusahelas, nagu tekstiil, ehitus ja plast.

neil kogu elu jooksul teadlikumalt tarbida, säästa ja investeerida³⁴. Finantskirjaoskus võib aidata vältida liigset võlakoorumust, mis võib tekkida kasvavate võlakulude, vähenevate sissetulekute, suurema elukalliduse ja laenudele tuginemise tõttu³⁵. Ühtlasi on oluline hõlpsam juurdepääs finantsteenustele, millega tagatakse, et kõigil tarbijatel on õigus avada ja kasutada põhimaksekontot kõikjal ELis,³⁶ ning parandatakse sularahale juurdepääsu³⁷.

Eluasemehinnad on eriti suur probleem nende jaoks, kes elavad vaesuses või keda vaesus ohustab. Juurdepääs taskukohasele, kestlikule ja kvaliteetsele eluasemele on ühiskonda ja tööturule integreerumise oluline eeltingimus³⁸. Kui eluasemeraskustega inimesed satuvad suurema tõenäosusega vaesusesse, siis 31,1 % madala sissetulekuga leibkondadest on eluasemekuludega ülekoormatud ning ligikaudu 5 % 16-aastastest või vanematest inimestest on teatanud, et neil on mingil eluetapil olnud eluasemeraskusi³⁹. ELis on ligikaudu miljon inimest kodutud, mis on vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse kõige äärmuslikum vorm⁴⁰. **Koos käesoleva strateegiaga teeb komisjon ettepaneku võtta vastu nõukogu soovitus, milles käsitletakse võitlemist eluasemega seotud tõrjutusega,** mille eesmärk on hõlbustada inimkesksel, eluasemepõhisel ja integreeritud poliitikal põhinevate riiklike strateegiliste raamistike väljatöötamist ja rakendamist, et toetada ebakindlas eluasemeolukorras inimesi ning ennetada kodutust ja selle probleemiga tegeleda.

---

³⁴ Komisjoni 30. septembri 2025. aasta teatis „[ELi finantskirjaoskuse strateegia kohta](#)“ (COM(2025) 681 final).

³⁵ ELi 18. oktoobri 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/2225, [mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2008/48/EÜ](#), ja ELi 4. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/17/EL [elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingute kohta ning millega muudetakse direktiive 2008/48/EÜ ja 2013/36/EL ja määrust \(EL\) nr 1093/2010](#).

³⁶ ELi 18. oktoobri 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/2225, [mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2008/48/EÜ](#), ning ELi 23. juuli 2014. aasta direktiiv 2014/92/EL [maksekontoga seotud tasude võrreldavuse, maksekonto vahetamise ja põhimaksekontole juurdepääsu kohta](#).

³⁷ Komisjoni 28. juuni 2023. aasta ettepanek COM(2023) 366 final, [milles käsitletakse makseteenuseid ja e-raha teenuseid siseturul ning millega muudetakse direktiivi 98/26/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2015/2366/EL ja 2009/110/EÜ](#), komisjoni ettepanek COM(2023) 366 final, [milles käsitletakse makseteenuseid ja e-raha teenuseid siseturul ning millega muudetakse direktiivi 98/26/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2015/2366/EL ja 2009/110/EÜ](#), ning komisjoni ettepanek COM(2023) 364 final: määrus [europangatähtede ja -müntide seadusliku maksevahendi staatuse kohta](#).

³⁸ [2025. aasta Euroopa taskukohaste eluasemete kava](#) toetab liikmesriike, piirkondi ja linnu eluasemekriisi lahendamisel. Selles kutsutakse üles pöörama erilist tähelepanu kõige enam kannatavate inimeste, eelkõige noorte ja kodutute toetamisele. Seda silmas pidades on üleeuroopalise taskukohastesse ja kestlikesse eluasemetesse investeerimise platvormi ja Euroopa elamumajanduse liidu eesmärk pakkuda sektoriülest ja valitsustevahelist raamistikku koostöö arendamiseks ning sotsiaaleluruumide ja taskukohaste eluasemete täiendava rahastamise võimendamiseks, sealhulgas kõige haavatavamate inimeste hüvanguks. Algatusega „Uus Euroopa Bauhaus“ toetatakse taskukohaste, kestlike ja kvaliteetsete eluasemete rajamist, suurendades rahastamist ning töötades välja ja võttes kasutusele uusi lahendusi kaasavamate, õiglasemate ja juurdepääsetavamate naabruskondade loomiseks, samuti kogukonna juhtimisel leitud lahendusi taskukohaste eluasemete tarbeks.

³⁹ Eluasemeraskused on määratletud kui olukorrad, kus isikul ei ole oma elukohta (ei talle kuuluvat ega renditud) ja ta on sunnitud jääma sõprade või perekonna juurde, kasutama erakorralist või ajutist majutust, elama kohas, mis ei ole ette nähtud alaliseks koduks, või magama avalikus ruumis.

⁴⁰ [2021. aasta Lissaboni deklaratsiooni kodutuse vastu võitlemise Euroopa platvormi kohta](#) esitatakse ühised meetmed, millega saavutada eesmärk kaotada kodutus 2030. aastaks.

Abivajajatele teenuste kättesaadavuse tagamine

Sotsiaalteenused aitavad pakkuda vajalikku elementaarset heaolu ja toetust neile, kes juba elavad vaesuses, ning ennetada teiste vaesusesse sattumist. Eriti olulised on sotsiaalse kaasamise teenused, nagu sotsiaaltöö, nõustamine, psühholoogiline tugi ja rehabilitatsioon. Sotsiaalse kaasamise teenused on olulised ka selleks, et suunata kasutajaid vajalike teenuste juurde (nt haridus ja koolitus, hooldus, tervishoiuteenused) ning hõlbustada nende juurdepääsu nn elutähtsatele teenustele (energia, transport, digitaalne kommunikatsioon, vesi ja kanalisatsioon ning finantsteenused), teavitades neid olemasolevatest asjakohastest kavadest (nt energiatoetused). Selleks et sotsiaalse kaasamise teenused oleksid tulemuslikud, on vaja tugevdada haldusasutustevahelist koostööd, sealhulgas digitaristu valdkonnas. Lisaks on eriti keeruline tagada teenuste kättesaadavus kogu territooriumil, sealhulgas maapiirkondades ja äärepoolseimates piirkondades. Riikide keskmised näitajad peidavad endas märkimisväärseid territoriaalseid erinevusi, kus vaesuskolded mõjutavad nii linna- kui ka maapiirkondi. Üks tulevase oma piirkonda jäämise õigust käsitleva strateegia eesmärgi, millega soovitakse toetada territooriumide atraktiivsust, on hõlbustada juurdepääsu teenustele kogu ELis.

Teenustele juurdepääsu parandamine tähendab nende paremat kvaliteeti, kättesaadavust, ligipääsetavust ja taskukohasust. Komisjon teeb koostööd sotsiaalkaitsekomiteega, et ajakohastada 2010. aasta Euroopa vabatahtlikku sotsiaalteenuste kvaliteediraamistikku, milles keskendutakse teenuste osutamise parandamisele (andes suuniseid selle kohta, kuidas kehtestada, jälgida ja hinnata sotsiaalteenuste kvaliteedistandardeid). Selles käsitletakse ka halduskeerukust, häbimärgistamist, digitaalset tõrjutust ja menetluslike tõkkeid. Komisjon ajakohastab ka oma 2023. aasta aruannet esmatähtsatele teenustele juurdepääsu kohta.

Takistused teenustele juurdepääsul võivad vaesust suurendada ja süvendada, eriti kui hädasolijad ei saa rasketel aegadel kiiret ja tõhusat tuge. Vaja on paremat katvust, tõhusamat integratsiooni ja talitustevahelist koostööd ning suuremat kooskõla kättesaadava toetuse ja nende inimeste tegelike vajaduste vahel, kelleni kavatsetakse jõuda. 2027. aastal esitab komisjon nõukogu soovitusel ettepaneku, et toetada lihtsamat ja integreeritud juurdepääsu teenustele. Selles rõhutatakse sotsiaalse kaasamise teenuste rolli, et toetada ühtset juurdepääsupunkti kogu territooriumil, mis hõlbustaks integreeritud toetuse pakkumist. Selle eesmärk on suurendada nende teenuste sihtrühmadeni jõudmist ja lähedust toetusesaajatele ning tugineda kasutaja vajaduste kiirele hindamisele, millele järgneb integreeritud toetuskava. Samuti toetatakse soovitusel vaesuses elavate inimeste vastastikuse toetamise tavadid, tunnustades nende vahetuid kogemusi ja teadmisi teenustele juurdepääsu hõlbustamisel.

Haridusel ja koolitusel on kogu elutsükli jooksul võtmeroll vaesuse vastu võitlemisel ja selle ennetamisel. Juurdepääs kvaliteetsele haridusele ja koolitusele võib aidata inimesi vaesusest või sotsiaalsest tõrjutusest välja tuua, andes neile oskused, mis on vajalikud hea töökoha leidmiseks ja ühiskonnas aktiivselt osalemiseks. Haridus võib aidata ebasoodsate olude ringist välja murda kõigis eluetappides alates varasest lapsepõlvest kuni täiskasvanuhariduse ja kutsealase ümberõppeni. Siiski on õpilaste sotsiaal-majanduslik taust endiselt kõige püsivam haridusliku ebavõrdsuse põhjustaja Euroopas. Süsteemne alarahastamine mahajäänud piirkondades toob kaasa õpetajate nappuse, suurema tööjõu voolavuse ja kogenud haridustöötajate arvu vähenemise, mille tulemuseks on vähem individuaalset tuge – just need on tingimused, mis ei sobi ebasoodsas olukorras olevatele lastele, kes ei saa kodus kompenseerivaid vahendeid kasutada. 2026. aasta lõpus võtab komisjon vastu hariduspaketi, mis sisaldab põhioskuste toetamise kava, millega

toetatakse tõhusaid sekkumisi kooli tasandil, et aidata kõigil lastel ja noortel, sealhulgas ebasoodsatest oludest lastel ja noortel, saavutada kohustusliku koolihariduse lõpuks piisav põhioskuste tase ning vähendada varajast õpialast ebavõrdsust. Digipädevused ja -oskused on muutunud hädavajalikuks, et osaleda ühiskonnas, kasutada digitaalseid avalikke teenuseid ja pääseda tööturule. **Komisjon jätkab jõupingutusi selle nimel, et 2030. aastaks oleks 80 %-l Euroopa kodanikest vähemalt algtasemel digioskused**, mis on nii praeguste kui ka tulevaste töökohtade puhul oluline eeltingimus.

Demograafilisi suundumusi arvesse võttes tuleks erilist tähelepanu pöörata kõige haavatavamate isikute juurdepääsule pikaajalise hoolduse teenustele. See kehtib eelkõige maapiirkondades, mis seisavad elanikkonna vananemise tõttu silmitsi suuremate probleemidega. Kui parandada juurdepääsu kaasavale, taskukohasele ja kvaliteetsele pikaajalisele hooldusele, võib sellel olla positiivne mõju hooldatavatele, kuid sellega seotud vaesuse mõõde laieneb ka mitteametlikele hooldajatele, peamiselt naistele. Sageli piiravad hoolduskohustused tööturul osalemist, pensionide kogumist ja sissetulekukindlust. EL on võtnud kasutusele sihtotstarbelised vahendid, et toetada juurdepääsu taskukohasele kvaliteetsele pikaajalisele hooldusele⁴¹. 2027. aastal esitab komisjon **Euroopa hooletöö kokkuleppe**, millest juhitudakse kogu elu jooksul osutatavate taskukohaste ja kvaliteetsete hooldusteenuste reformides ja investeringutes ning millega pööratakse erilist tähelepanu vaesuse ohus olevatele inimestele, tegeledes samal ajal tööjõupuuduse struktuursete põhjustega – hooldussektori töökohtade atraktiivsuse ja kvaliteediga.

Kliimamuutustest tingitud äärmuslikud ilmastikunähtused häirivad elutähtsate teenuste osutamist, kahjustavad taristut ning võivad veelgi suurendada haavatavate sotsiaalsete rühmade vaesust ja sotsiaalset tõrjutust. Väga oluline on tugevdada ühiskonna vastupanuvõimet kliimamuutustele, millel on vähekaitsitud leibkondadele ebaproportsionaalselt suur mõju. **Tulevane Euroopa kliimakerksuse integreeritud raamistik** annab võimaluse neid küsimusi käsitleda. Mis puudutab **valmisolekut** üldisemalt, siis nähtub hiljutistest kriisidest saadud kogemustest, et on vaja jõuda eriti ebasoodsas olukorras olevate elanikkonnarühmadeni ning diskrimineerimist, vaesust ja sotsiaalset tõrjutust kogeivate elanikkonnarühmadeni ning neile keskenduda, et parandada teabevahetust ja ennetada desinformatsiooni.

3. JUHTIMISE JA RAHASTAMISE TÕHUSTAMINE NING JÄRELEVALVE PARANDAMINE, ET VÄHENDADA JA ENNETADA VAESUST

Juhtimine

Vaesusega tegelemine ja selle ennetamine on oluline kollektiivne vastutus. Ainus viis, kuidas suunata EL 2050. aastaks vaesuse kaotamise teele, on ühine tegutsemine kõigil tasanditel. Avaliku sektori asutusi ja erasektori osalejaid, samuti sotsiaalpartnereid ja kodanikuühiskonna organisatsioone kutsutakse üles andma oma panus.

Komisjon kutsub liikmesriike üles tagama vaesusevastaste poliitikaraamistike olemasolu vastavalt vajadusele kas riiklikul, piirkondlikul või kohalikul tasandil. Kasvav vaesus on probleem kõigis liikmesriikides. Praegu on ainult 22 liikmesriigil riiklikud vaesusevastased strateegiad või sarnased strateegilised raamistikud ning

---

⁴¹ Komisjoni 7. septembri 2022. aasta teatis „[Euroopa hooldustrateegia kohta](#)“ (COM(2022) 440 final) ja nõukogu 8. detsembri 2022. aasta soovitus 2022/C 476/01, [mis käsitleb taskukohasele kvaliteetsele pikaajalisele hooldusele juurdepääsu](#).

piirkondlikel ja kohalikel omavalitsustel on nende juhtimises ja rakendamises keskne roll. Komisjon kutsub kõiki liikmesriike üles esitama sidusaid ja tõhusamaid vaesuse vastu võitlemise strateegiaid ning on valmis liikmesriike vaesuse vähendamisel ja ennetamisel toetama. **Uued investeeringud ja reformid peavad olema vaesuskindlad.** Komisjon toetab jaotusliku mõju hinnangute kasutamist liikmesriikides⁴² ja annab võimaluse korral lisajuhiseid selliste hinnangute kasutamiseks liikmesriikide eelarveraamistikes.

Koos käesoleva strateegiaga esitab komisjon **juhenddokumendi, et aidata riiklikel, piirkondlikel ja kohalikel ametiasutustel oma vaesusevastaseid strateegiaid ja raamistikke kavandada ja täiustada**⁴³. Tõhusa vaesusevastase poliitika põhimõtted kajastavad vaesuse mitmemõõtmelist olemust selle vastu võitlemise ja selle ennetamise strateegiate väljatöötamisel, kaasates sellesse kõik vajalikud sidusrühmad ja valitsustasandid. Neid põhimõtteid saab kasutada struktureeritud enesehindamis- ja kavandamisvahendina poliitikatsükli kõigis etappides: alates vaesusevastaste raamistike ettevalmistamisest või ajakohastamisest kuni reformide ja investeeringute kavandamise ning rakendamise läbivaatamiseni. Komisjoni talitused toetavad nende põhimõtete kasutamist liikmesriikidevahelise poliitilise dialoogi ja vastastikuse õppimise kaudu.

Kuna vaesus on kasvav ja keerukas probleem, mis nõuab koordineeritud reageerimist, kuhu kuuluvad investeeringud ja seadusandlikud meetmed, kutsub komisjon **liikmesriike üles nimetama kõrgeimal poliitilisel tasandil ametisse vaesusevastase võitluse koordinaatori**, et koordineerida vaesusevastaste poliitikaraamistike väljatöötamist ja tagada nende mitmemõõtmeline olemus. Koordinaatorite ülesanne oleks jälgida nimetatud raamistike kavandamist, rakendamist ja järelevalvet, kaasates selleks kõik asjaomased ministriumid ja ametiasutused. Samuti toetavad nad raamistike rakendamist kohalike ja piirkondlike omavalitsuste poolt. Komisjon korraldab koos riiklike vaesusevastase võitluse koordinaatoritega korrapäraselt ja tõhusat parimate tavade vahetamist vaesuse vastu võitlemisel, soodustades vastastikust õppimist ja tõhustades nende koostööd ning toetades tõenditel põhinevaid otsuseid.

Komisjon jätkab Euroopa poolaasta raames liikmesriikidele suuniste andmist ja aitab koordineerida asjakohast riiklikku poliitikat. Euroopa sotsiaalõiguste samba⁴⁴ põhimõtteid Euroopa poolaastasse integreerides aitab majanduse juhtimine kaasa sotsiaalsele vastupanuvõimele. Euroopa poolaasta raames tehakse kindlaks sotsiaalsed probleemid ja lüngad riiklikes sotsiaalkaitsesüsteemides ja soovitatakse samal ajal asjakohaseid poliitikameetmeid. Mõlemas viimases poolaasta tsüklis anti enam kui kolmandikule liikmesriikidest vaesusega seotud riigipõhine soovitus. On oluline, et liikmesriigid kiirendaksid nende rakendamise tempot.

Lisaks liikmesriikidele teeb komisjon strateegia rakendamise toetamiseks koostööd teiste institutsioonide ja organisatsioonidega. Eelkõige jätkab komisjon osalemist mitteametlikus struktureeritud dialoogis Euroopa Parlamendiga, nimelt **vaesusevastase võitluse laiendatud töörühmaga**. Ühtlasi lepib komisjon **Euroopa Regioonide**

---

⁴² Komisjoni 28. septembri 2022. aasta teatis „Liikmesriikide poliitikameetmete jaotusliku mõju parem hindamine“ (COM(2022) 494 final).

⁴³ Komisjoni talituste töödokument „Principles for effective anti-poverty policies, supporting national, regional and local authorities in the fight against poverty“ (Tõhusa vaesusevastase poliitika põhimõtted, millega toetatakse riiklikke, piirkondlikke ja kohalikke ametiasutusi võitluses vaesuse vastu), SWD(2026) 771.

⁴⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1263 [majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus \(EÜ\) nr 1466/97](#).

Komiteega 2026. aasta lõpuks kokku ühises tegevuskavas, millega tõhustatakse koostööd peamistes prioriteetsetes valdkondades, nagu vaesuse vastu võitlemise meetmed kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Koostööd tehakse linnadele ja omavalitsustele mõeldud **ELi sotsiaalse kaasamise auhinna**⁴⁵ loomisel, et tunnustada kohalikul tasandil rakendatud uuenduslikke ja tõhusaid meetmeid ning soodustada vastastikust õppimist, mis võimaldab linnadel ja omavalitsustel vahetada häid tavasid. 2026. aasta lõpuks sõlmivad ka komisjon ning **Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee koostöölepingu**, tuginedes olemasolevale ekspertide nõustamistoe raamistikule, ning jagavad parimaid tavasid vaesuse vastu võitlemiseks.

Tuginedes strateegia üle peetud konsultatsioonide käigus saadud positiivsetele kogemustele, laiendab komisjon **vaesuses elavate inimestega tehtavat koostööd**. Komisjon loob spetsiaalse foorumi, et konsulteerida nendega struktureeritud viisil ja korrapäraselt vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise algatuste kavandamise, rakendamise ja järelevalve üle ning samuti muudes poliitikavaldkondades, mis võivad nende elu mõjutada. Strateegia rakendamise toetamiseks jätkab komisjon struktureeritud koostööd ka **kodanikuühiskonna organisatsioonidega**⁴⁶. Samal ajal on tasakaalustatud lahenduste leidmiseks vastusena töömaailmas toimuvatele muutustele jätkuvalt oluline roll **sotsiaaldialoogil**⁴⁷.

Rahastamine

Kuna meetmete järele on tungiv vajadus, on oluline tagada vaesuse vastu võitlemiseks piisav rahaline toetus. Vaesusevastaste meetmete tõhustamiseks tuleb nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil avaliku ja erasektori rahalisi vahendeid tõhusamalt kasutada. See hõlmab nii pikaajalisi investeeringuid teenuste osutamise parandamiseks kui ka kiireid erakorralisi meetmeid, et vältida inimeste vaesusse sattumist ja lühendada vaesusperioodide pikkust. Sellega seoses tuleks lühiajalises perspektiivis pöörata erilist tähelepanu selliste teenuste rahastamisele, mis aitavad abivajavatel lastel täiskasvanuella siirduda (Euroopa lastegarantii ja noortegarantii ühendamine), kuna need katkestavad vaesuse põlvkondadevahelise edasikandumise. Sinna kuulub riskirühma kuuluvate laste tõhusam varajane tuvastamine, mentorlus- ja nõustamiskavade laiendamine, teavitustegevus ning muud toetusmeetmed. Kuna strateegias rõhutatakse, et kvaliteetsed töökohad on parim viis vaesusest väljumiseks, on tööturult tõrjutud inimeste toetamise tagamiseks vaja tugevaid ja hästi rahastatud riiklikke tööturuasutusi.

Praegu on liikmesriikide kasutada 139 miljardit eurot Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) (2021–2027) raames⁴⁸. Ühtekuuluvuspoliitika programmide vahhindamine on võimaldanud liikmesriikidel oma 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika vahenditest ELi kõige pakilisemate strateegiliste prioriteetide jaoks edukalt ümber planeerida 34,6 miljardit eurot. Tänu sellele on nad rohkem vahendeid kasutanud ESF+ valdkondliku keskendamise nõuete täitmiseks, kusjuures laste vaesuse vähendamiseks ette nähtud vahendid suurenesid 5,4 % (täiendava 491 miljoni euro võrra) ja materiaalselt puudust käsitlevad vahendid suurenesid 3,5 % (täiendava 211 miljoni euro võrra). Lisaks ESF+-ile toetab EL vaesusevastast võitlust ühtekuuluvuspoliitika fondidest, nagu Euroopa Regionaalarengu

⁴⁵ Selle auhinnaga täiendatakse juba olemasolevaid vahendeid, millega EL tunnustab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste jõupingutusi ja muudab need nähtavaks.

⁴⁶ Komisjoni 12. novembri 2025. aasta teatis „[ELi kodanikuühiskonna strateegia](#)“ (COM(2025) 790 final).

⁴⁷ Komisjoni 25. jaanuari 2023. aasta teatis „[Sotsiaaldialoogi tugevdamine Euroopa Liidus – selle täieliku potentsiaali ärakasutamine õiglasel üleminekul](#)“ (COM (2023) 40 final).

⁴⁸ 142 miljardist eurost tuleb 95,1 miljardit ELi eelarvest.

Fond, Ühtekuuluvusfond ja õiglase ülemineku fond, ning muudest rahastamisprogrammidest, nagu kliimameetmete sotsiaalfond, programm „InvestEU“, taaste- ja vastupidavusrahistu ning tehnilise toe instrument. Komisjon kutsub liikmesriike üles võtma üle heitkogustega kauplemise süsteemi 2 (HKS2) ja esitama viivitamata oma kliimameetmete sotsiaalfondi kavasid, et oleks võimalik toetada vähekaitsitud leibkondi. Komisjon aitab liikmesriikidel maksimaalselt ära kasutada olemasolevaid ELi rahalisi vahendeid ja jaotada ELi vahendeid võimaluse korral ning kooskõlas liikmesriikide ja piirkondade eelistustega ümber selliste vaesusevastaste meetmete jaoks, millel võib olla püsiv mõju.

Märkimisväärsel hulgal vahendeid kasutatakse ka taaste- ja vastupidavusrahistu kaudu (kogueelarvega 577 miljardit eurot). Riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad juba sisaldavad reforme ja investeringuid, mis aitavad liikmesriikidel vaesuse vastu võidelda ja seda ennetada. Need tuleb lõpule viia 31. augustiks 2026 kooskõlas rahastu õiguslikus struktuuris ette nähtud tähtaegadega. Seda on võimalik saavutada ka taaste- ja vastupidavuskavade asjakohaste meetmete rakendamise kiirendamisega ning kasutades hästi ära komisjoni teatises „NextGenerationEU – tee 2026. aastani“ esitatud näitajaid, kui see on taaste- ja vastupidavusrahistu rakendamise tähtaja (31. august 2026) jooksul teostatav⁴⁹.

Komisjoni ettepanekus mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 kohta eraldatakse vähemalt 14 % riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade vahenditest sotsiaalsetele eesmärkidele. Liikmesriikidel palutakse koondada oma vahendid nelja liiki sotsiaalmeetmetele: sotsiaalne kaasatus; toidu- või esmane materiaalne abi; laste vaesuse vähendamine ja Euroopa lastegarantii rakendamine; võitlus noorte töötuse vastu ja noortegarantii rakendamine. Kavandatav ELi rahastu võimaldab jätkata sotsiaalsete ettevõtete mikrorahastamise ja rahastamise toetamist eelarvelise tagatise mehhanismi kaudu, nagu näiteks programmi „InvestEU“ praeguse sotsiaalvaldkonna investeringute ja oskuste poliitikaharu raames.

Erasektor saab anda suure panuse ja võtta täiendavaid meetmeid mitmemõõtmelise vaesuse vastu võitlemiseks ELis, võttes seega osa meie ühisest kohustusest võidelda vaesuse vastu ja seda ennetada. Ettevõtted, heategevusorganisatsioonid ja investorid saavad avaliku sektori vahendeid oluliselt täiendada ja leida uuenduslikke lahendusi vaesuse vastu võitlemiseks, tagades seeläbi kõigile ühiskonnas suurema heaolu ja paremad võimalused, jõukuse ning konkurentsivõime. Selleks et suunata erainvesteeringuid tõhusamalt sotsiaalsesse eesmärkidesse, peavad standardid, kontseptsioonid ja meetodid olema asjakohased. Komisjon uurib koostöös OECDga investeerimiseesmärkide vabatahtliku turupõhise raamistiku ettevalmistamise võimalusi. See aitab investoritel investeerimisstrateegiaid järjepidevalt ja paindlikult kavandada, hinnata ja võrrelda.

2026. aastal käivitab komisjon rahvusvahelise vaesuse vastu võitlemise päeva (17. oktoober) raames **vaesusevastase koalitsiooni, mis ühendab sotsiaalselt vastutustundlikke ettevõtteid ja heategevusorganisatsioone.** Koalitsioon toimib Euroopa koostöö ja vastastikuse õppimise platvormina ning julgustab eraettevõtteid ja heategevusorganisatsioone aitama kaasa vaesuse ennetamisele ja vähendamisele ning suurendama koostööd asjaomaste sidusrühmadega, kelle tegevusel on tähenduslik sotsiaalne mõju. Koalitsioonipartnerid allkirjastavad harta, milles sätestatakse igas

---

⁴⁹ Taaste- ja vastupidavusrahistu on vahend, mille eesmärk on tegeleda COVID-19 kriisi negatiivsete tagajärgedega liidus ja mida toetavad erakorralised ja ajutised lisavahendid. Seetõttu loodi see vahend väga rangete tähtaegadega, mis on sätestatud taasterahastu määruuses, taaste- ja vastupidavusrahistu määruuses ja omavahendite otsuses ning millest ei saa kõrvale kalduda.

suuruses ettevõtetele ühised põhimõtted ja meetmed, et toetada vaesusevastast võitlust. Samuti annavad nad konkreetseid lubadusi, näiteks lubavad pakkuda kaupu ja teenuseid, rakendada sotsiaalse kaasamise projekte kogukonnas, kus nad tegutsevad, või toetada konkreetsete rühmade, näiteks haavatavate noorte integreerimist ja tööhõivet.

Komisjon jätkab mitmepoolsete investeerimispankadega tehtava koostöö tugevdamist, et kaasata vaesusevastaste meetmete jaoks rahalisi vahendeid. Euroopa Investeerimispanka (EIP) Grupp toetab kaasavat majanduskasvu, rahastades sotsiaalset taristut ja elutähtsaid teenuseid, mis võimaldavad inimestel ühiskonnas ja majanduses täiel määral osaleda. Tulevikku vaadates **kavatseb EIP Grupp rahastada aastatel 2026–2027 uusi sotsiaalse taristu investeeringuid ligikaudu 22 miljardi euro ulatuses**, tugevdades grupi panust võrdsete võimaluste ja ühise heaolu edendamisse kogu Euroopas. Komisjon jätkab EIP Grupiga tehtavat koostööd, et toetada investeeringuid, mis on seotud ELi vaesusevastase strateegia ja Euroopa lastegarantii kohaldamisalaga. Lisaks toetab Euroopa Nõukogu Arengupank, kellel on üksnes sotsiaalsed volitused ja kes keskendub haavatavatele ja sotsiaal-majandusliku tõrjutuse ohus olevatele inimestele, praeguste laenumahtude alusel jätkuvalt investeeringuid oma ELi liikmete inimkapitali, kaasavasse ja vastupidavasse elukeskkonda, rahastamisele juurdepääsu ja töökohtade loomisse ligikaudu kolme miljardi euro ulatuses aastas. EL tugevdab Euroopa Nõukogu Arengupangaga tehtavat strateegilist koostööd ja selleks võttis komisjon 2026. aastal vastu ettepaneku, et EL saaks nimetatud panga aktsionäriks. Euroopa Komisjon ja Euroopa Nõukogu Arengupank töötavad selle nimel, et **luua 2027. aastaks ühine koostööraamistik, millega suurendada investeeringuid vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemiseks ELis.**

Järelevalve

Vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse mõõtmine ELis kajastab nende mitmemõõtmelist ja süsteemset olemust. Vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse riski ELi põhinäitajal on kolm mõõdet⁵⁰: rahaline vaesus, kaupadele ja teenustele juurdepääsu puudumine⁵¹ ning madal tööhõive.

Komisjon jätkab ELi 2030. aasta eesmärgi saavutamisel tehtavate edusammude jälgimist. Vaesuse vastu võitlemine nõuab andmepõhist ja tõenditel põhinevat poliitikakujundamist, mida toetavad võrreldavad ja kvaliteetsed näitajad. Elukalliduse tõttu süvenenud muutuste kiire tempo ning märkimisväärsed nihked tööturul ja tööjõus nõuavad paremat prognoosimist ja kaalukamaid tõendeid, mis on kiiremini kättesaadavad. Selleks parandab komisjon vaesuse olukorra jälgimist ja **esitab uued näitajad, et mõõta taskukohasuse komponentide mõju vaesusele, eesmärgiga leppida nendes kokku 2028. aastaks** ja määrata kindlaks tugev järelevalvealus 2050. aasta eesmärgi saavutamisel tehtavate edusammude jälgimiseks. Eesmärk on parandada vaesusega seotud andmete ajakohasust ja terviklikkust, sealhulgas täiustades materiaalse puuduse mõõtmist ja standardides seda ELi tasandil, ning uurida muid lähenemisviise nii taskukohasuse kui ka tõsise vaesuse mõõtmiseks, samuti võtta kasutusele üksikasjalikumad territoriaalsete

---

⁵⁰ Vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse riski hindamise ELi põhinäitajal on kolm mõõdet: suhteline rahaline vaesus (kogu kasutada olev sissetulek jääb alla 60 % riigi mediaanist); tõsine materiaalne ja sotsiaalne puudus (ei saa endale lubada põhikaupu ja -teenuseid, mida peetakse inimväärse elu jaoks esmatähtsaks); ning väga madal tööhõive (töö kogukestus on alla 20 % kogu täistööaja potentsiaalset).

⁵¹ See näitab, kui suur osa elanikkonnast on sunnitud kannatama vähemalt seitsme puudusenäitaja esinemist kolmeteistkümnest, mida on kirjeldatud komisjoni talituste töödokumendis „Poverty in the EU – key trends and policies“ (Vaesus ELis – peamised suundumused ja poliitika), SWD (2026) 770.

erinevuste näitajad. Tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu (EPSCO) ja selle nõuandekomiteede kokkuleppel võib see viia ka sotsiaalvaldkonna tulemustabeli asjaomaste näitajate läbivaatamiseni, et tugevdada sotsiaalse lähenemise raamistiku asjakohast analüüsi. See uus näitajate kogum kajastab vaesuse ja taskukohasuse eri mõõtmeid, nagu juurdepääs inimväärseks eluks vajalikele põhikaupadele ja -teenustele ning ostujõud, jõukus ja võlg.

Komisjon on valmis toetama **sotsiaalkaitsekomiteed** ja vajaduse korral tööhõivekomiteed, et aidata kaasa strateegia järelevalvele ning toimida liikmesriikide ja komisjoni vahelise teabevahetuse foorumina, võttes samal ajal arvesse vajadust mitte tekitada tarbetut halduskoormust.

Käesolevale strateegiale lisatud komisjoni talituste töödokumendis antakse ülevaade ELis vaesusevastases võitluses tehtud edusammudest, pidades silmas 2050. aasta eesmärki⁵². Edasises ühistöös sotsiaalkaitsekomiteega tehakse stressiteste liikmesriikide sotsiaalkaitseüsteemide vastupidavusele võimalike šokkide korral.

Üleilmsed jõupingutused

Üleilmsel tasandil rõhutatakse ELi meetmetes, et vaesuse vastu võitlemine kogu maailmas on ühise heaolu, üleilmse julgeoleku ja stabiilsuse jaoks hädavajalik. EL on pikka aega olnud üleilmne liider kestliku arengu eesmärgi nr 1 (kaotada vaesus kõigis selle esinemisvormides) edendamisel. Seda kohustust kajastab rohkem kui 26,6 miljardi euro otsene eraldamine sellele kestliku arengu eesmärgile, samuti ELi rahastatava ametliku arenguabi laiem ulatus, kus kõik kestliku arengu eesmärgid võimaldavad vaesust vähendada. Komisjon jätkab kestliku arengu eesmärkide rakendamiseks koostööd ÜROga.

ELi laienemisprotsess on peamine sotsiaalse kaasatuse ja tööhõive suurendamise ning vaesuse vähendamise kiirendaja kandidaatriikides ja potentsiaalsetes kandidaatriikides ning valmistab neid samal ajal ette ELi liikmeks saamiseks. Lisaks tuleb ELi tegevust kandidaatriikides ja potentsiaalsetes kandidaatriikides vaesuse vähendamisel käsitada strateegilise investeeringuna nende ühiskonda, nende tulevastele integratsiooni ja siseturu konkurentsivõimesse. ELi toetust antakse peamiselt ühinemiseelse abi instrumendi kaudu ning sihipärased meetmed on lisatud Lääne-Balkani, Moldova ja Ukraina reformikavasse.

4. KOKKUVÕTE

Vaesuse ennetamise ja selle vastu võitlemise vajadus on pakilisem kui kunagi varem. Ees seisab tohutu väljakutse. Elukalliduse tõusu ja raskuste tõttu on vaja võtta otsustavaid, julgeid ja kooskõlastatud meetmeid, et aidata kaitsta vaesuses elavaid inimesi ning hoida ära veel rohkemate inimeste vaesusesse sattumine. See tähendab, et **igale inimesele tuleb tagada võimalus elada inimväärset elu**, omada ligipääsu kvaliteetsetele töökohtadele, taskukohasele eluasemele ning kvaliteetsetele ja taskukohastele põhikaupadele ja elutähtsatele teenustele. Samuti tuleks kõigile anda võimalus kasutada ära rohe- ja digipöörde tulenevaid võimalusi ning võidelda tuleks diskrimineerimise ja häbimärgistamise vastu, et kellelgi ei oleks takistusi ühiskonda ja majandusse integreerumisel.

---

⁵² Komisjoni talituste töödokument „Poverty in the EU – key trends and policies“ (Vaesus ELis – peamised suundumused ja poliitika), SWD (2026) 770.

Selles strateegias esitatakse viis, kuidas jõuda lähemale ELi 2030. aasta vaesuse vähendamise eesmärgile ja aidata kaotada vaesus 2050. aastaks. Lisaks esitatakse selles ELi vahendid, millega toetada liikmesriike ja sidusrühmi nende jõupingutuste suurendamisel ja kooskõlastatud viisil edasiliikumisel. Selleks et võidelda tõhusalt vaesuse vastu ja tagada, et ELis elatakse väärikalt, on vaja suuri ambitsioone. EL peab kiirendama ja ühendama nii avaliku kui ka erasektori jõupingutusi kõigil tasanditel ning viima ellu sidusa strateegia, kaasates aktiivselt nii kodanikuühiskonda kui ka vaesuses elavaid inimesi. Ainult sel viisil aitame praegu olukorda parandada ja rajame tee parema tuleviku suunas, peatame vaesuse ja ebasoodsa olukorra ülekandumise ning aitame saavutada 2050. aastaks vaesusevaba ELi.

Lisa: vaesusevastasesse strateegiasse lisatud uute algatuste loetelu

Algatus	Aeg
1. MEETMED VAESUSE VASTU VÕITLEMISEKS IGAS VANUSERÜHMAS	
Teatis „Laste vaesuselõksust väljaaitamine – Euroopa lastegarantii tugevdamine“	Koos ELi vaesusevastase strateegiaga
Esimese etapi konsultatsioon Euroopa sotsiaalpartneritega, et saada neilt arvamusi selliste ELi meetmete võimaliku suuna kohta, millega toetatakse tööturul eemal olevate isikute aktiveerimist ning naiste ja meeste võrdõiguslikkust seoses nende võimalustega tööturul	2026
Komisjoni soovitus, milles esitatakse tõendus põhised poliitikasuunised palgavaesuse ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks Euroopa Liidus, millele järgnevad sihtotstarbelised struktureeritud arutelud liikmesriikidega	2027
Aruanne miinimumpalga direktiivi jõustamise kohta, millele järgneb vastastikune õpe	2026 ja edaspidi
Parimate tavade kogumik, mis aitab lahendada hüvitiste kasutamata jätmise probleemi	2027
Väärikat vanaduspõlve tagavate integreeritud poliitikameetmete teemaline kõrgetasemeline arutelu	2027
2. MEETMED VAESUST SÜVENDAVATE HORISONTAALSETE PROBLEEMIDE LAHENDAMISEKS	
Ettepanek: nõukogu soovitus, milles käsitletakse võitlemist eluasemega seotud tõrjutusega	Koos ELi vaesusevastase strateegiaga
Sotsiaalkaitsekomitee ELi vabatahtliku kvaliteediraamistiku ajakohastamine	Kokkuleppel sotsiaalkaitsekomiteega
Komisjoni 2023. aasta ajakohastatud aruanne elutähtsatele teenustele juurdepääsu kohta	2027
Ettepanek: nõukogu soovitus lihtsama ja integreerituma teenustele juurdepääsu kohta	2027
3. JUHTIMISE JA RAHASTAMISE TÕHUSTAMINE NING JÄRELEVALVE PARANDAMINE, ET VÄHENDADA JA ENNETADA VAESUST	
Tõhusa vaesusevastase poliitika põhimõtted	Koos ELi vaesusevastase strateegiaga
Koostöölepingu sõlmimine Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega ning ühise tegevuskava koostamine Euroopa Regioonide Komiteega meetmete kohta, millega toetatakse vaesuse vastast võitlust	2026
ELi sotsiaalse kaasamise auhind	Käivitamine 2027. aastal

Erasektori ja heategevusorganisatsioonidega moodustatav vaesusevastane koalitsioon	Käivitamine aastal 2026.
Struktureeritud dialoog vaesuses elavate inimestega	Käivitamine aastal 2027.
Uued vaesusnäitajad	2028